

מפתח לשמות חיבורים על מסכת אבות, שנזכרו בחיבור זה:

- ברוך שאמר:** פירוש על מסכת אבות, הרב ברוך הלוי אפשטיין (מחבר "תורה תמימה" על החומש).
- דרך חיים/מהר"ל:** פירוש על מסכת אבות, מהר"ל מפראג (רבי יהודה ליווא בר בצלאל).
- הגר"א:** פירוש על מסכת אבות, הגאון רבי אליהו מוילנא (שם הספר: "חידושי וביאורי הגר"א על הש"ס – מסכת אבות", נערך על-ידי הרב יוסף אליהו הלוי מובשוביץ).
- זרוע ימין:** פירוש על מסכת אבות, הרב חיים יוסף דוד אזולאי (החיד"א).
- חסדי אבות:** פירוש על מסכת אבות, רבינו יוסף חיים מבגדד (בן איש חי).
- חתם סופר:** חידושי חתם סופר על מסכת אבות, רבי משה סופר.
- יחל ישראל:** פירוש על מסכת אבות, הרב ישראל מאיר לאו.
- ילקוט מעם לועז:** פירוש על מסכת אבות, הרב יצחק מאגריסו (בעל הילקוט מעם לועז הוא רבי יעקב כולי, אולם החלק העוסק בביאור מסכת אבות חובר על-ידי הרב יצחק מאגריסו).
- לחם שמים:** פירוש על מסכת אבות, רבי יעקב עמדין.
- מאירי:** פירוש המאירי למסכת אבות, רבי מנחם בן רבי שלמה המאירי.
- מגן אלוקים:** פירוש על מסכת אבות, רבי יצחק אבוהב.
- מדרש שמואל:** לקט פירושים למסכת אבות, רבי שמואל די אוזידא.
- מחזור ויטרי:** פירוש על פרקי אבות, רבי שמחה מויטרי, מתלמידי רש"י (החיבור "מחזור ויטרי" כולל תכנים רבים, וביניהם פירוש על פרקי אבות).
- מילי דאבות:** פירוש על מסכת אבות, רבי יוסף חיון.
- מי מרום:** פירוש על מסכת אבות, הרב יעקב משה חרל"פ (החיבור על מסכת אבות הוא אחד מחלקיו של החיבור הכולל "מי מרום").
- מלאכת שלמה:** פירוש על ששה סדרי משנה, הרב שלמה עדני.

מרכבת המשנה: פירוש על מסכת אבות, ר"י אלאשקר (מיוחס לעתים בטעות למהר"ם אלאשקר).

נחלת אבות: פירוש על מסכת אבות, דון יצחק אברבנאל.

נחלת צבי: פירוש על מסכת אבות, רבי נתן צבי בריסק.

ספורנו: פירוש על מסכת אבות, רבי עובדיה בן רבי יעקב ספורנו.

עץ יוסף: פירוש על מסכת אבות, הרב חנוך ב"ר יוסף זונדל (חלק מפירושו הכולל על התפילה, שנדפס בסידור "אוצר התפילות").

קהתי: פירוש על ששה סדרי משנה, הרב פנחס קהתי.

רבי אברהם אזולאי: פירוש על מסכת אבות, הרב אברהם אזולאי (שהחיד"א היה מצאצאיו). חיבורו למסכת אבות הוא חלק מחיבור רחב יותר על המשניות, בשם "אהבה בתענוגים".

רבינו בחיי: פירוש על מסכת אבות, רבינו בחיי בן רבי אשר.

רבינו יונה: פירוש על מסכת אבות, רבינו יונה גירונדי.

רוח חיים: פירוש על מסכת אבות, רבי חיים מוולוז'ין.

ריב"ש: פירוש על מסכת אבות, רבי יעקב בן רבי שמשון, מתלמידי רש"י.

ר"י בן שושן: פירוש על מסכת אבות, רבי יוסף בן שושן.

ר"י יעב"ץ: פירוש על מסכת אבות, הרב יוסף יעב"ץ ("החסידי יעב"ץ").

רמב"ם: פירוש על ששה סדרי משנה, רמב"ם ("פירוש המשניות לרמב"ם").

רע"ב: פירוש על ששה סדרי משנה, רבינו עובדיה מברטנורה.

רשב"ץ: פירוש על מסכת אבות, רבי שמעון בן צמח דוראן.

רש"י: פירוש רש"י למסכת אבות (כידוע, ישנן מספר נוסחאות וגרסאות של פירוש רש"י לאבות. בדרך כלל ההפניה היא לנוסח המודפס בש"ס בבלי אחרי מסכת הוריות, או לנוסח המופיע במהדורת "משנת ראובן").

שפת אמת: פירוש על מסכת אבות, הרב יהודה אריה לייב אלטר מגור.

תוספות יום טוב: פירוש על ששה סדרי משנה, הרב יום טוב ליפמן הלר.

תפארת ישראל: פירוש על ששה סדרי משנה, הרב ישראל ליפשיץ.